

РЕШЕНИЕ

№ 1

София, 21.01.2020 година

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, второ отделение,
Търговска колегия в съдебно заседание на 16.01.2020 година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ВАНЯ АЛЕКСИЕВА
ЧЛЕНОВЕ: НИКОЛАЙ МАРКОВ
ГАЛИНА ИВАНОВА

при секретаря Л.Златкова
и с участието на прокурор Раева
като изслуша докладваното от председателя **ВАНЯ АЛЕКСИЕВА**
т.дело № 33 /2020 година
за да се произнесе, взе предвид:

Производството е по чл.18 от Закона за политическите партии.

С решение от 06.12.2019 г., постановено по ф.д.№ 60/2019 г. Софийският градски съд, Търговско отделение е отхвърлил молбата за вписване на новоучредената политическа партия „НЯМА ТАКАВА ДЪРЖАВА” в публичния регистър на политическите партии по чл.15, ал.1 ЗПП, с вх. № 135 408 от 05.11.2019 г.

Срещу съдебния акт на регистърния съд е постъпила касационна жалба от Станислав Тодоров Трифонов с постоянен адрес в гр. София, в качеството на председател на новоучредената ПП „НЯМА ТАКАВА ДЪРЖАВА”, подадена чрез пълномощниците му - адв. Иво Атанасов и адв. Н. Деспотова - Кузева, с която се претендира неговата отмяна.

Касаторът поддържа оплакване за неправилност на обжалваното решение, по съображения за необоснованост, за противоречие с материалния закон и за несъответствие с целите на същия – касационни основания по чл.281, т.3 ГПК.

Съпоставяйки графичното изображение на символа на новоучредената политическа партия, обективизирано в прието по делото вещественно

доказателство и словесното му описание в чл.2, ал.1 от устройствения акт на партията - отворена човешка длан в син цвят, в която са интегрирани цветовете бяло, зелено и червено, с изискванията за националното знаме, установени в чл.15 от Закона за държавния печат и националното знаме на Република България, които са конкретизирани и допълнителни в Приложение № 2 към същия, жалбоподателят оспорва законосъобразността на извода на регистърния съд, че цялостното впечатление от този символ формира силно внушение за неправомерно използване на българското национално знаме в нарушение на въведената забрана с чл. 5, ал.1, пр.1 от Закона за политическите партии, като го определя за почиващ единствено на субективни емоционални възприятия.

В касационната жалба е застъпена и теза, основана на систематичен анализ на горепосочените разпоредби от ЗПП и ЗДПНЗРБ, според която фактическият състав на визираното нарушение е осъществим само в установената от законодателя хипотеза – използване на знамето на Република България по начин, форма и съдържание, съобразно конкретно описаните в закона, т.е. нарушението отсъства в хипотези, които базирани на елементи от национален символ (в случая - цветовете на националното знаме), не го възпроизвеждат, а съдържат единствено сходство или внушения за него.

Отбелязвайки, че е ноторен фактът на регистрирани политически партии - правни субекти, участващи и понастоящем в политическия живот на страната, чиито символи включват цветовете на българското национално знаме, жалбоподателят подчертава необходимостта от еднакво тълкуване на сходни правни въпроси от съдилищата, за да се гарантира запазване на правовия порядък в страната.

По изложените в касационната жалба доводи, подробно развити и в проведеното по делото откритото съдебно заседание Трифонов, чрез процесуалните си пълномощници, като въвежда твърдение за спазени и всички останали законови изисквания на ЗПП, в който смисъл са изложени и мотиви от регистърния съд, иска да бъде вписана политическата партия „НЯМА ТАКАВА ДЪРЖАВА” в публичния регистър по чл.15, ал.1 ЗПП в Софийски градски съд.

Несъгласие със съдебното решение на първоинстанционния съд изразява и Софийската градска прокуратура, която в подаден по реда на чл. 18, ал.1 ЗПП протест въвежда оплакване за необоснованост, за нарушаване на материалния закон и за несъответствие на изградените правни изводи с установените от законодателя цели. Излагат се подробни правни съображения в подкрепа на сочените касационни основания по чл.281, т.3 ГПК, които безусловно поддържани от Върховна касационна прокуратура в публичното съдебно заседание от 16. 01.2020 г., според представителя ѝ – прокурор Раева,

налагат отмяна на протестирания съдебен акт и уважаване на заявеното искане за регистрация, чрез вписване на новоучредената политическа партия в регистъра на политическите партии при Софийски градски съд.

Върховният касационен съд, състав на второ отделение на Търговска колегия, като прецени данните по делото и въведените от страните доводи, констатира следното:

Касационната жалба, отговаряща на формалните изисквания на процесуалния закон за редовността ѝ, е подадена от надлежна страна в преклузивния срок по чл.18, ал.1 ЗПП и е процесуално допустима.

Процесуално допустим по посочените критерии – депозиран в рамките на установения в ЗПП седмодневен преклузивен срок и от надлежна страна в процеса, е и протестът на Софийската градска прокуратура.

Разгледани едновременно по същество, поради констатирания пълен идентитет на въведените касационни основания и инвокираните във вр. с тях оплаквания, касационната жалба и подаденият от СГП са неоснователни.

За да постанови обжалваното решение Софийски градски съд, след анализ на представените по делото писмени доказателства, е приел, че политическата партия „НЯМА ТАКАВА ДЪРЖАВА” е учредена при спазване на всички процедурни изисквания, установени в чл.10 – чл.13 и в чл.15, ал. 3, т.7 от Закона за политическите партии. Позовавайки се на представените от заявителя списъци на лицата, формирали инициативния комитет, на участниците в учредителното събрание, подписали утвърдената от инициативния комитет декларация по чл.11 ЗПП и на набраните, след провеждане на същото 3 139 членове български граждани, с избирателни права, които са подписали декларацията за членство, регистърният съд е изградил правен извод, че констатираните и неотстранени в хода на делото грешки от технически характер (неточна цифра в ЕГН на конкретно лице, за което е изисквана служебна справка, неправилно изписано фамилно име и пр.), са несъществени и не се отразяват на законосъобразното провеждане на предвидената в закона процедура, тъй като и при незачитане на лицата, чиято идентификация не може да бъде точно установена, изискването на законодателя за минимално необходимия брой членове/ учредители е спазено.

За съобразено с императивните разпоредби на материалния закон - чл. 14, ал.2 и ал.3 ЗПП и чл.7, ал.2 ЗЮЛНЦ във вр. с § 2 ПЗР на ЗПП, е преценено и наименованието на новоучредената политическа партия, изследвано с оглед подлежащия на вписване устав и реквизит от неговото задължително съдържание. Посочено е, че според представеното от заявителя удостоверение на СГС с изх. № 357 / 23.07.2019 г. заявеното име „НЯМА ТАКАВА ДЪРЖАВА”, с абревиатура ”НТД”, не повтаря наименование или

абрeвиатура на друга партия – обстоятелство, счeтeно за достатъчно, за да e спазeно въведeното от закона формално изискване за уникалност.

Изведеният правeн извод, че наименованието на новоучредената партия не накърнява добрите нрави – прeценка, дължима от регистърния съд по силата на прeпращащата норма на § 2 от ПЗР на ЗПП, във вр. с чл.7, ал.2 ЗЮЛНЦ, e обоснован с вложеното съдържание в понятието ”добри нрави”, непротиворечиво дефинирано от съдебната практика като неписани правила, на които e придадено правно значение и които следват от приетите за валидни в обществото общи принципи и норми на добро поведение, т.е. поведение не само законосъобразно, но и съобразено с етиката. Отнесено към наименование на политически субект соченото понятие, според съжденията в съобразителната част на обжалвания съдебен акт, се изпълва със съдържание от писаните и неписани правила на добро поведение в политическия живот на страната, едно от които e и зачитане на държавната власт.

Посочвайки, че участието на гражданите в упражняването на държавната власт e чрез политическите партии, а тя самата се олицетворява от институциите, които я изграждат във всеки един от стълбовете й Софийски градски съд e извел краен правeн извод, че в разглежданата хипотеза противно на добрите нрави би било само наименованието на политически правeн субект, което уронва престижа или e обидно за държавната власт или за нейните органи и институции. В контекста на даденото тълкуване регистърният съд e обсъдил и заявеното име ”НЯМА ТАКАВА ДЪРЖАВА”, като го e възприел за съчетание на придобилия гражданственост израз „няма такава/ няма такъв” със съществителното „държава” и e разгледал както неговото позитивно, така и отрицателно звучене. Отбелязал e, че щом гражданите са свободни в даване оценка на заобикалящата ги действителност, стига използваните изрази за същата да не са обидни, то употребеното словосъчетание ”няма такава/такъв” - само по себе си не носещо обидна, съчетано със съществителното „държава”, изразява оценка на обществено-политическия живот, такъв, какъвто e видян от учредителите на партията, но не e незначитане на държавността. В обобщение на изложеното e направено и заключение, че като крайна мярка, ограничаване правото на участие на даден субект в политическия живот на страната, e приложима само при нарушаване на императивна правна норма и то по начин, изключващ да e налице съмнение за конкретното осъществено нарушение.

Затова e и отречено наименованието на новоучредената партия да e основание за отказ за регистрация.

Отказът за вписване на политическата партия, постановен от Софийски градски съд, e мотивиран с нарушаване на забраната по чл.5, ал.1, пр.1 ЗПП.

Прието е, че символът на учредената политическа партия, по начина на словесното му описание в чл.2, ал.1 от Устава й– „отворена човешка длан в син цвят, в която са интегрирани цветовете бяло, зелено, червено”, допълнително изяснен с представено в хода на процеса негово графично изображение – правоъгълна форма, съставена от водоравни линии с относително еднакъв размер дължина и ширина, в трите багри, характерни и за българското знаме –бяло, зелено, червено, не опровергава, при условията на проведено пълно доказване, породеното от вида му съмнение, че е използвано националното знаме, нито позволява изграждане на еднозначен правен извод за отсъствие на създадено чрез символа на партията внушение, че той съдържа именно българското знаме.

При обосноваване на крайния си правен извод за неосъществяване на законовите предпоставки за издаване на искания охранителен акт, поради несъобразяване императивното изискване на чл.5, ал.1 ЗПП, регистърният съд се е позовал на формираната казуална практика на ВКС, изразена в решение № 68 от 03. 05.2016 г., по т.д.№ 700/2016 г. на I т.о. и на принципа за равенство на политическите субекти пред закона, присъщ на всяка демократична държава, основана на политическия плурализъм.

Изложени са и подробни съображения за съответствие на въведеното от законодателя изискване политическите партии да не ползват държания герб и знаме, като символи с конституционното право на сдружаване на гражданите в партии, което е ненакърнимо, извън изчерпателно уредените в ЗПП условия и гарантираното с установената забрана равенство на всички , участващи в политическия живот субекти, че никой от тях няма за свой първоизточник държавната власт и не може да се ползва с предимство на тази основа.

Решението е правилно.

Законосъобразен и основан на доказателствения материал по делото е изводът на Софийски градски съд , че установената в чл.10 – чл.13 и в чл.15, ал. 3, т.7 от Закона за политическите партии процедура по учредяване на ПП „НЯМА ТАКАВА ДЪРЖАВА” е спазена. Следва да бъдат споделени, като съобразени със закона и изводите на регистърния съд, че наименованието на партията – задължителен от съдържанието на Устава реквизит и подлежащо на вписване обстоятелство, отговаря на формалните законови изисквания за неговата уникалност(чл.14, ал.2 ЗПП) и не накърнява добрите нрави по см. на чл.7, ал.2 ЗЮЛНЦ, към който препраща § 2 от ПЗР на ЗПП.

В съгласие с Конституцията и практиката на ЕСПЧ е и заключението на Софийски градски съд, че ограничаване участието на даден субект в политическия живот, като крайна мярка, е приложима само при достатъчно сериозни и основателни причини, каквато е нарушаването на императивна законова норма, надлежно въведена от законодателя и по начин, който не

създава съмнение за осъщественото конкретно нарушение, какъвто не е разглежданият случай, независимо от своеобразния оценъчен характер на приетото наименование.

С оглед изложеното основният спорен въпрос, поставен за разглеждане в касационното производство е дали със символа на новоучредената политическа партия, съобразно неговото словесно описание в чл.2, т.1 от Устава ѝ, графичният израз на което е приложен в хода на делото, чрез представеното вещественно доказателство (л.146), е осъществен съставът на нарушението по чл.5, ал.1, пр.1 от Закона за политическите партии.

С оглед данните по делото настоящият съдебен състав изцяло споделя съображенията на Софийски градски съд, с които е аргументиран отказът за регистрация на новоучредената политическа партия.

С императивната разпоредба на чл.5, ал.1 от Закона за политическите партии законодателят е създал забрана, според която политическите партии не могат да използват в своите символи герба или знамето на Република България или на чужда държава, както и религиозни знаци и изображения. В чл.15, ал.2 и ал.3 от Закона за държавния печат и националното знаме на Република България са определени елементите на националното знаме: трицветно - бяло, зелено и червено, поставени водоравно от горе надолу, като формата е правоъгълна, а полетата на отделните цветове са еднакви по размер и са разположени хоризонтално на правоъгълника. Описанието е допълнително детайлизирано в Приложение № 2, към което ал.4 на чл.15 ЗДПНЗРБ препраща. В т.1 от същото, наред с останалите изисквания за българското знаме, е въведено и задължително съотношение 3:5 между широчината към дължината.

Съпоставени описаните в ЗДПНЗРБ и Приложение № 2 към него елементи на българското национално знаме с установеното в хода на делото съдържание на символа на новоучредената партия – словесно отразен в Устава ѝ като отворена човешка длан в син цвят, в която са интегрирани цветовете бяло, зелено, червено и графично изобразен, според представено от пълномощниците на заявителя, вещественно доказателство -интегрирани в синя човешка длан цветове бяло, зелено червено, които в сочената последователност са във форма на почти еднакви по размер водоравни линии, а в своята цялост не само наподобяват правоъгълник, но и съотношението на общата широчина на същия с дължината е приблизително 3:5, дават основание да се приеме, че изводът на регистърния съд за осъществено нарушение на чл.5, ал.1 пр.1 ЗПП, е законосъобразен и в съгласие с доказателствения материал по делото.

Неоснователно е оплакването на касатора за допуснато нарушение на закона, възпроизведено и в протеста на СГП, което е аргументирано с

различно възприето в практиката на ВАС тълкуване на чл.15 ЗДПНЗРБ във вр. с приложението на чл.183, ал.4 ИК.

Освен, че казуалната практика на ВАС, както по ноторни, така и по конкретно изложените мотиви в т.2 на ТР №1/19.02.2010 г.на ОСГТК на ВКС, не се включва в задължителната съдебна практика на гражданските съдилища, то безспорно различните факти и обстоятелства, обсъдени от състава на Върховния административен съд във вр. с описания конкретен агитационен материал - плакат, които са и обусловили крайния правен резултат по постановеното решение № 12031 от 09.11.2016 г., по адм.д.№ 12478 /16 г. на ВАС, изключват да е налице идентична с разгледаната от регистърния съд хипотеза, независимо от привидно различното тълкуване на чл.15 ЗДПНЗРБ.

В последователната и непротиворечива, до момента, практика на касационната инстанция, свързана с приложението на чл.5, ал.1 ЗПП и изразена и в посоченото в обжалвания съдебен акт решение № 68 от 03. 05. 2016 г., по т.д.№ 700/2016 г. на I т.о. на ВКС, е възприето разрешението, че самото формално използване на съществените елементи и цветове на националния герб и знаме, **в комбинация**, която обуславя значително сходство с тях, също съставлява нарушение на разпоредбата на чл.5, ал.1, пр.1 ЗПП.

С тази практика, безусловно споделяща се от настоящия съдебен състав, СГС се е съобразил, като е приел, че за нарушаване на забраната на чл.5, ал.1, пр.1 ЗПП е достатъчно внушението на използвания символ да е силно, а не символът да е напълно идентичен със знамето.

Наличието на формирана практика на ВКС по приложението на конкретната визирана разпоредба от ЗПП, която е надлежно оповестена в сайта на ВКС значително преди предприетото учредяване на ПП **"НЯМА ТАКАВА ДЪРЖАВА"**, по отношение на която нито касаторът, нито представителят на ВКП доказват да съществува обществена и правна необходимост от изоставянето ѝ, респ. от нейното осъвременяване, изключва да е основателно твърдяното в касационната жалба и в протеста противоречие, което поради създадена непредвидимост на съдилищата, да нарушава върховенството на закона и обусловения от него принцип на равенство на политическите субекти.

За пълнота на изложеното следва също да се посочи, че само по себе си използване цветовете на националното знаме, но в различна комбинация от останалите описани в чл.15 ЗДПНЗРБ и приложение № 2 елементи, не се възприема в съдебната практика за нарушаващо установената в чл.5, ал.1, пр.1 ЗПП забрана. Споделянето на тази практика е изрично изразено чрез мотивите на постановеното решение на Софийски градски съд, а косвено

чрез осъществяване в хода на процеса съдопроизводствени действия – предоставяне възможност на заявителя, при липса на достатъчно детайли в описанието по чл.2, ал.1 от Устава на политическата партия, да представи допълнително графичното изображение, уточняващо начина на „интегриране” цветовете бяло, зелено, червено, за да се отрече или не неправомерно използване на националното знаме.

С оглед въведения от касатора и от представителя на ВКП довод за регистрация на други политически субекти, в чиито символи се съдържат елементи на националното знаме, то настоящият съдебен състав изцяло споделя изразеното в обжалвания съдебен акт разбиране, че евентуалната незаконосъобразна регистрация на друга политическа партия (партии), която е допусната от регистърен съд в нарушение на чл.5, ал.1 ЗПП, не може да е основание за възприемането ѝ като приложима съдебна практика, която по съображения, черпени от принципа за равенство на политическите субекти, да бъде продължена и чрез обжалвания съдебен акт. Визираният в касационната жалба и протеста принцип, както законосъобразно е счел Софийски градски съд, изисква равно прилагане на закона по отношение на всички правни субекти, а не равното му неприлагане по отношение на същите.

Неоснователно е и позоваването на ПМС № 234 от 16.10.1998 г.

Със същото законодателят е определил реда, по който следва да се изобразява и възпроизвежда националното знаме, но сам по себе си, същият не обуславя правен извод, че всяко изразяване самостоятелно или като част от художествена композиция, различно от посочените в чл.3 условия не следва да се квалифицира като използване на националното знаме. Поради това и при въведената изрична забрана в чл.5, ал.1 ЗПП, поддържаната от касатора и подкрепена от представителя на ВКП теза, че за да е налице нарушаване на същата следва в символа на партията гербът или националното знаме на Република България да са използвани само по начина, описан в ЗДПНЗРБ и в цитираното ПМС, тъй като въведената от законодателя забрана не се отнася до хипотези, съдържащи внушения, основани на националния символ или сходство със същия, не се споделя от настоящия съдебен състав, като лишена от основание в относимата нормативна уредба.

Аргумент в подкрепа на изложеното са самите разпоредби на цитирания подзаконов нормативен акт, които допускат свободното изобразяване или възпроизвеждане на изображението на националното знаме или на елемент от него самостоятелно или в художествена композиция, при спазване на съотношението на цветните полета и наситеност на цветовете, но не и на изискването за изобразяване на знамето като правоъгълник с еднакви цветни полета.

Правомощията на ВКС в настоящето производство и съдържанието на конституционното право на сдружаване на гражданите в партии по чл. 11, ал.3 от Конституцията на Република България - ненакърнимо, извън предвидените ограничения в директно приложимия чл. 11 ЕКПЧ, налагат и извършване на преценка дали въведената забрана по чл. 5, ал.1 ЗЗП - надлежно установено законово изискване още от 2005 г., е разумно и необходимо в едно демократично общество, дали е пропорционална на целите, чието постигане се желае, както и дали последиците от неспазването ѝ от страна на учредителите на партията „НЯМА ТАКАВА ДЪРЖАВА” са съразмерни, за да се приеме, че нарушаването на същата съставлява достатъчна причина да бъде отказана регистрация.

Първото нещо, което в тази връзка трябва да се отбележи е, че в практиката си по приложението на чл.11 от Европейската конвенция за защита правата и основните свободи на човека, Съдът в Страсбург е установил принципа, че само убедителни и наложителни причини могат да оправдаят ограничаване свободата на сдружаване, прилагана и за политическите партии, тъй като начинът, по който националното законодателство закриля тази свобода и практическото и прилагане от властите, разкрива и състоянието на демокрацията в съответната страна.

Необходимо е още да се отбележи, че свободата на сдружаване не е абсолютна, поради което при определени предпоставки чл.11 ЕКЗПЧ не лишава държавата от правото да осъществи съответната защита, както по силата на чл.11, т.2 ЕКПЧ, така на позитивното задължение по чл.1 от Конвенцията. Несъмнено е, че всяка намеса трябва да съответства на належаща обществена нужда.

С оглед гореизложеното и конкретните данни по делото съдебният състав на ВКС, ТК, второ отделение счита, че въвеждайки забраната по чл. 5, ал.1 ЗЗП държавата е действала с нужната добросъвестност, за да осигури възможност, както е приел Софийски градски съд, гражданите да не отъждествяват един политически субект с източника или носителя на държавна власт. В този см. изискването да не се ползват като символи на политическите партии държавния герб и знаме не е нито самоцелно, нито неразумно. Обстоятелството, че близо половин век – до отмяната на чл.1 от Конституция на Република България (отм. ДВ. бр. 29 / 90 г.) съществува конституционно закрепено отъждествяване на конкретна политическа партия – хегемон, с държавната власт, обуславя и основната причина за намеса в правото на свободно сдружаване, чрез въведеното законово ограничение, чиято цел е да осигури равенство на политическите субекти и предотвратяване на все още съществуващи в обществото ноторно негативни нагласи от създаване предимство на подобна основа.

При преценка съизмеримостта на последиците от неспазване на установената забрана от страна на новоучредената политическа партия, настоящият съдебен състав съобразява факта, че касаторът има възможност да заяви отново искане за регистрация, като изпълни и изискването, установено в чл.5,ал.1 ЗПП. Следователно, доколкото отказът за регистрация не е твърде драстична мярка, както изрично се посочва и в практиката на ЕСПЧ (Gorzelik and Others v. Poland; Tsonev v. Bulgaria; ОМО Илинден-Пирин и други с/у България), не би могло да се счете, че не съществува достатъчна причина по критериите на чл.11 ЕКПЧ, за да се откаже исканата регистрация на касатора.

По изложените съображения съставът на ВКС намира, че законите изисквания за вписване на политическата партия „НЯМА ТАКАВА ДЪРЖАВА” в регистъра за политическите партии в Софийски градски съд са недоказани, поради което обжалваното решение следва да бъде потвърдено.

Мотивиран от горното, настоящият състав на второ търговско отделение на ВКС

Р Е Ш И:

ПОТВЪРЖДАВА решение на Софийски градски съд, Търговско отделение от 06. 12. 2019 г., постановено по ф.д.№ 60/2019 г., по описа на с.с.

РЕШЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: